

Стратегічний адміністративний менеджмент оптимізації та розвитку фінансових потоків аграрних підприємств

Кошовий Богдан-Петро Олегович¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.08.2025	Економіка	338.43:658.15

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17772150>

Анотація. У статті досліджено стратегічний адміністративний менеджмент у системі фінансових потоків аграрних підприємств як структуроутворювальний чинник їх стійкого функціонування в умовах ринкової турбулентності та інституціональних змін. Обґрунтовано, що фінансова діяльність аграрних підприємств залежить від поєднання внутрішніх параметрів – структури капіталу, інвестиційної активності, організації виробничих процесів – та зовнішніх детермінант, серед яких домінують волатильність цін, логістичні обмеження, доступність кредитних ресурсів і регуляторні коливання. Встановлено, що фінансові потоки формують основу фінансового потенціалу підприємств, забезпечуючи відтворення виробництва, ліквідність і можливості розвитку. Розкрито, що методологія менеджменту фінансових потоків ґрунтується на системному баченні підприємства як відкритої динамічної структури, у якій фінансові процеси відображають стан виробничих і організаційних підсистем та реагують на інституціональні трансформації аграрного сектору.

Проаналізовано інституційні та ринкові фактори, що визначають конфігурацію та динаміку фінансових потоків, зокрема вплив регуляторної політики, податкового середовища, логістичних бар'єрів та сезонно-циклічних коливань. Доведено, що структурні дисбаланси у взаємодії між державними інституціями, фінансовими організаціями й підприємствами формують латентні ризики, які проявляються у розривах ліквідності та зниженні оборотності капіталу. Систематизовано стратегічні інструменти адміністративного менеджменту – бюджетування, контролінг, аналітичні моделі прогнозування, ризик-менеджмент, інноваційно-інвестиційні механізми, – які забезпечують оптимізацію руху ресурсів та підвищення стійкості фінансових процесів у середовищі підвищеної невизначеності.

Визначено, що розвиток фінансового потенціалу аграрних підприємств передбачає інтеграцію аналітичних, технологічних та організаційних рішень, спрямованих на мінімізацію фінансових дисбалансів, посилення адаптивності та формування довгострокових траєкторій економічного розвитку. Показано, що стратегічний підхід до управління фінансовими потоками забезпечує можливість синхронізації виробничих, інвестиційних і фінансових рішень, що є необхідною умовою стійкості аграрного сектору в умовах структурних трансформацій економіки.

Ключові слова: фінансова діяльність, аграрні підприємства, фінансовий потенціал, фактори, методологія менеджменту, стратегічний підхід, інституціональні трансформації, аграрний сектор, економічний розвиток.

¹ д.е.н., доцент, доцент кафедри демографії, трудових відносин і соціальної політики ЗВО "Львівський університет бізнесу та права" <https://orcid.org/0000-0001-8550-0028>

Strategic Administrative Management of Optimizing and Developing Financial Flows of Agricultural Enterprises

Abstract. The article examines strategic administrative management within the system of financial flows of agricultural enterprises as a structural determinant of their stable functioning under conditions of market turbulence and institutional transformations. It is substantiated that the financial activity of agricultural enterprises depends on the interaction of internal parameters – capital structure, investment activity, and the organization of production processes – and external determinants, primarily price volatility, logistical constraints, credit accessibility, and regulatory fluctuations. It is established that financial flows constitute the basis of enterprises' financial potential, ensuring production reproduction, liquidity, and development opportunities. It is revealed that the methodology of financial flow management is grounded in a systemic vision of the enterprise as an open dynamic structure in which financial processes reflect the state of production and organizational subsystems and respond to institutional transformations in the agricultural sector.

Institutional and market factors determining the configuration and dynamics of financial flows are analyzed, including the influence of regulatory policy, the tax environment, logistical barriers, and seasonal–cyclical fluctuations. It is demonstrated that structural imbalances in the interaction between state institutions, financial organizations, and enterprises generate latent risks manifested in liquidity gaps and reduced capital turnover. Strategic administrative management tools – budgeting, controlling, analytical forecasting models, risk management, and innovation – investment mechanisms—are systematized as instruments that ensure optimization of resource movement and strengthen the resilience of financial processes in an environment of heightened uncertainty.

It is determined that the development of the financial potential of agricultural enterprises requires the integration of analytical, technological, and organizational solutions aimed at minimizing financial imbalances, enhancing adaptability, and forming long-term trajectories of economic development. It is shown that a strategic approach to managing financial flows enables the synchronization of production, investment, and financial decisions, which is a necessary condition for the stability of the agricultural sector amid structural economic transformations.

Keywords: financial activity, agricultural enterprises, financial potential, factors, management methodology, strategic approach, institutional transformations, agricultural sector, economic development.

Вступ

Сучасний розвиток аграрних підприємств відбувається в умовах посиленої ринкової турбулентності, структурних трансформацій економіки та зростання впливу інституційних обмежень, що визначає необхідність переосмислення підходів до управління їхніми фінансовими потоками. Висока залежність аграрного сектору від цінової волатильності, логістичних збоїв, сезонних коливань виробництва та нерівномірності доступу до фінансових ресурсів формує складну конфігурацію фінансових процесів, які потребують системного стратегічного адміністрування. У таких умовах фінансові потоки виступають не лише індикатором фінансової стійкості підприємств, а й ключовим детермінантом можливостей їх відтворення, інноваційно-інвестиційного розвитку та довгострокової конкурентоспроможності.

Проблематика стратегічного адміністративного менеджменту фінансових потоків набуває особливої актуальності в аграрному секторі, де взаємодія ринкових і інституційних чинників формує нерівномірність руху ресурсів та підвищену чутливість фінансових результатів до зовнішніх шоків [1-11]. Незважаючи на наявність окремих досліджень щодо бюджетування, контролінгу, фінансового забезпечення та

інвестиційної діяльності аграрних підприємств, комплексні підходи до оптимізації та розвитку фінансових потоків у стратегічному контексті залишаються недостатньо розробленими. Особливо актуальним є вивчення механізмів узгодження фінансових, виробничих та управлінських рішень у трансформаційному середовищі.

У цьому дослідженні фінансові потоки розглядаються як поліструктурна система, що визначає функціонування аграрного підприємства та потребує адаптивних управлінських механізмів для забезпечення стабільності й розвитку. Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних основ стратегічного адміністративного менеджменту фінансових потоків, аналіз інституційних та ринкових чинників їх формування, систематизація стратегічних інструментів оптимізації та виявлення механізмів розвитку фінансового потенціалу аграрних підприємств.

Результати

Теоретико-методологічні основи стратегічного адміністративного менеджменту у фінансовій діяльності аграрних підприємств формуються як багаторівнева система, у якій фінансові потоки виступають ключовим структурним елементом і репрезентують упорядкований рух ресурсів, що зумовлює відтворення виробничих процесів, підтримання ліквідності та формування фінансового результату. Фінансова складова господарської діяльності визначається через взаємодію капіталу, активів, грошових потоків та інвестиційних механізмів [3].

Методологія стратегічного адміністративного менеджменту ґрунтується на уявленні про підприємство як відкриту систему, у якій фінансові процеси є індикаторами стану виробничих і організаційних підсистем. Явні та латентні фактори – від доступності кредитів до ризиковості ринків – зумовлюють неоднорідність фінансових потоків і формують їхню динаміку. У межах аграрного сектора ці фактори проявляються з підвищеною інтенсивністю через сезонно-циклічний характер виробництва та високу залежність підприємств від цінних флуктуацій.

Управління фінансовими потоками є процесом упорядкування їхньої статичної та динамічної, що включає оцінювання часових лагів, інтенсивності руху та швидкості оборотності коштів. Фінансові потоки визначаються є системоутворюючим елементом, що акумулює вплив структури капіталу, інвестиційних можливостей, стану зовнішнього середовища та внутрішньої продуктивності підприємства [1-3]. Управління потоками потребує врахування множини факторів: інституційних обмежень, ринкової волатильності, структури капіталу та внутрішньої ефективності адміністративних процедур [4]. Системність управління проявляється у здатності підприємства адаптувати конфігурацію потоків до зміни зовнішніх параметрів без втрати стійкості [5-9].

Стратегічний адміністративний менеджмент у фінансовій сфері аграрних підприємств орієнтований на стабілізацію та оптимізацію потоків через механізми перерозподілу ресурсів, нарощення резервів, підвищення оборотності та зменшення витратного навантаження і базується на економічній логіці, яка передбачає мінімізацію фінансових розривів, забезпечення узгодженості між грошовими потоками та виробничими циклами, а також підтримання достатнього рівня ліквідності й капіталізації.

Інституційні та ринкові чинники формують системну конфігурацію фінансових потоків аграрних підприємств, задаючи обмеження, канали руху ресурсів та динаміку їхнього перерозподілу. Інституційна складова охоплює регуляторні норми, структуру власності, механізми державної підтримки, податкове навантаження, доступність кредитних інструментів та інноваційно-інвестиційні стимули. Ринкова складова включає кон'юнктуру товарних ринків, логістичні умови, конкурентну взаємодію, цінні

флуктуації та інтеграцію до глобальних ланцюгів постачання. Взаємодія цих елементів формує неоднорідний і циклічний характер фінансових потоків, що вимагає адаптивних управлінських моделей [1-9].

Суттєвий вплив на формування фінансових потоків справляє ступінь інституційної узгодженості між регуляторними органами, кредитними установами та підприємствами. Дисбаланси в інституційній архітектурі – надмірна регуляторна фрагментація, затримки у фінансуванні, нестабільність норм – створюють латентні фінансові ризики, що проявляються у розривах ліквідності та зниженні оборотності капіталу. Інституційна інфраструктура визначає доступ до інвестиційних ресурсів та інноваційних стимулів, що впливають на можливості розширення фінансових потоків. Ринкові параметри (цінові тренди, обсяг попиту, логістичні витрати) формують не лише обсяг операційних надходжень, а й структуру витратного навантаження. Ринкова волатильність, зумовлена змінами глобальних ринків та нестабільністю внутрішніх постачальних ланцюгів, викликає нерівномірність потоків і підвищує потребу в коригуючих управлінських діях. Зниження маржинальності продукції через конкуренцію або зростання собівартості обмежує можливості диверсифікації фінансових потоків [5-10].

Ринкове середовище впливає на тимчасову структуру руху коштів, визначаючи інтенсивність і ритмічність надходжень. Логістичні бар'єри та сезонні коливання виробництва формують різноспрямовані потоки, що потребують структурованої системи контролю. Доступ до кредитних ресурсів та інвестиційних інструментів є критичним фактором забезпечення безперервності фінансових процесів, особливо в умовах нестабільності та високої вартості залученого капіталу.

Отже, інституційні та ринкові чинники формують багаторівневу систему параметрів, що визначають траєкторію фінансових потоків. Інституційні обмеження задають статичну рамку, тоді як ринкові процеси генерують динамічні коливання, а їх взаємодія зумовлює складність фінансових процесів та високу чутливість аграрних підприємств до зовнішніх і внутрішніх трансформацій.

Стратегічні інструменти адміністративного менеджменту у сфері фінансових потоків аграрних підприємств є сукупністю механізмів, що забезпечують координоване управління рухом ресурсів, мінімізацію фінансових дисбалансів та підвищення стійкості господарської діяльності. Ключовим інструментом є інтегроване бюджетування, спрямоване на балансування операційних і інвестиційних потоків [7]. Застосування бюджетних моделей забезпечує узгодженість між виробничими циклами, ціновою кон'юнктурою та структурою витрат, а також дозволяє прогнозувати дефіцитні стани та оптимізувати їх через перерозподіл ресурсів. Бюджетування виконує функцію структурного стабілізатора, що мінімізує відхилення між плановими та фактичними потоками [10-11].

Система контролінгу виконує функцію аналітичного ядра управління фінансовими потоками. Контролінг забезпечує моніторинг виконання фінансових планів, аналіз відхилень, визначення причин дисбалансів та формування коригуючих рішень і також виступає механізмом інтеграції інформаційних потоків, що дозволяє формувати узгоджену картину фінансового стану підприємства та підвищувати ефективність управлінських рішень. Аналітична підтримка інноваційного розвитку аграрних підприємств вимагає застосування інструментів глибинного аналізу потоків – моделей дисконтованих грошових потоків, сценарного планування, стрес-тестування та ризик-оцінювання, які дозволяють оцінювати реакцію фінансових потоків на зміни зовнішніх параметрів, прогнозувати наслідки інвестиційних рішень, а також ідентифікувати критичні точки, які впливають на стійкість системи. Упровадження аналітичних процедур посилює стратегічний контроль над фінансовою динамікою та забезпечує більш точну координацію потоків.

Інтеграція стратегічних інструментів у систему адміністративного менеджменту забезпечує формування адаптивної моделі управління, у якій фінансові процеси підпорядковані логіці стабілізації та розвитку. Синхронізація бюджетування, контролінгу та аналітичних методів дозволяє мінімізувати ризики, підвищити оборотність ресурсів та забезпечити розширене відтворення фінансових потоків. Таким чином, стратегічні інструменти виконують роль системного механізму, що забезпечує керованість фінансових процесів у складних і нестабільних умовах аграрного виробництва. Фінансовий потенціал проявляється як багатовимірна характеристика, що охоплює обсяг доступного капіталу, інвестиційні можливості, ліквідність, спроможність до відтворення та здатність підприємства підтримувати безперервність фінансових потоків за підвищеної турбулентності. У трансформаційній економіці фінансовий потенціал формується під впливом зовнішніх (інституційних, ринкових, логістичних) і внутрішніх (структурно-виробничих, технологічних, управлінських) факторів. Раціональна структура потоків сприяє нарощенню фінансового потенціалу через зменшення втрат, підвищення швидкості оборотності ресурсів та зміцнення фінансової стійкості. Висока залежність від екзогенних факторів (погодні ризики, коливання врожайності, ринкова волатильність) вимагає застосування страхових механізмів, хеджування, диверсифікації продукції та структуризації портфеля інвестиційних проектів. Отже, механізми розвитку фінансового потенціалу аграрних підприємств ґрунтуються на узгодженні потоків, стабілізації ризикової структури, підвищенні якості аналітики та впровадженні інноваційних рішень, а їх взаємодія формує адаптивну модель фінансового управління, що дозволяє підприємствам забезпечувати стійкий розвиток у контексті глибоких ринкових трансформацій.

Стратегічний адміністративний менеджмент оптимізації та розвитку фінансових потоків аграрних підприємств потребує систематизації ключових елементів, що визначають параметри руху ресурсів, характер їхньої динаміки та здатність підприємства підтримувати стійкість у змінних умовах зовнішнього середовища. З огляду на поліструктурність фінансових процесів доцільним є виділення та формалізація тих інструментів, механізмів та управлінських підходів, які забезпечують узгодженість між виробничими, інвестиційними та організаційними рішеннями. Для цілей аналітичного узагальнення представлено комплексну таблицю, у якій стратегічні елементи адміністративного впливу зіставлено зі змістовими характеристиками, факторами впливу та очікуваними ефектами для фінансових потоків аграрних підприємств (табл.1).

Таблиця 1

Стратегічний адміністративний менеджмент оптимізації та розвитку фінансових потоків аграрних підприємств

№	Стратегічний елемент	Зміст феномену	Ключові процеси та механізми	Фактори впливу (явні та латентні)	Очікувані результати та ефекти для фінансових потоків
1	Стратегічна архітектура фінансових потоків	Визначення логіки довгострокового руху фінансових ресурсів, структурування ролей фінансових підсистем та виділення зон стратегічної відповідальності.	Конструювання стратегічних фінансових карт; формування ієрархії потоків; встановлення контрольних точок та параметрів допустимих відхилень.	Структура капіталу; рівень капіталізації; регуляторна стабільність; ринкова кон'юнктура.	Впорядкованість фінансових процесів; зменшення хаотичності ресурсних переміщень; посилення керованості фінансової системи.

2	Адміністративне бюджетування та ресурсне планування	Системна координація фінансових підсистем через проєктування майбутніх фінансових станів підприємства.	Інтегровані бюджетні моделі; сценарне планування; балансування операційних і інвестиційних бюджетів.	Сезонність; дефіцит інформації; швидкі зміни ринку; доступність кредитних джерел.	Зниження частоти дефіцитних станів; передбачуваність грошових потоків; вирівнювання планових і фактичних показників.
3	Контролінг фінансових потоків	Аналітичне ядро управління, що діагностує, контролює та коригує фінансову динаміку.	Аналіз відхилень; аудит фінансових операцій; встановлення порогів ризику; інтеграція інформаційних потоків.	Якість даних; цифрова інфраструктура; компетентність персоналу; внутрішні бар'єри.	Оперативне виявлення розривів ліквідності; зниження фінансових втрат; підвищення точності управлінських рішень.
4	Управління ризиками фінансових потоків	Формування системи нейтралізації зовнішніх і внутрішніх шоків, що порушують рух ресурсів.	Страховання; хеджування; диверсифікація; резервування; раннє виявлення кризових індикаторів.	Кліматичні ризики; ринкова волатильність; логістичні бар'єри; нестача страхових інструментів.	Підвищення стабільності надходжень; зниження чутливості до шоків; посилення прогнозованості фінансових траєкторій.
5	Інвестиційно-інноваційне забезпечення	Створення умов для модернізації виробництва та розширення фінансових можливостей.	DCF-аналіз; формування інвестиційних портфельів; оцінка ефективності проєктів; цифрові рішення.	Інвестиційна доступність; технологічний рівень; інноваційні бар'єри; нормативні вимоги.	Зростання фінансового потенціалу; підвищення рентабельності; розвиток довгострокових потоків.
6	Логістично-виробнича координація	Узгодження виробничих та логістичних процесів із фінансовою динамікою підприємства.	Оптимізація витрат на логістику; мінімізація затримок; календарне планування виробництва.	Інфраструктура; доступність транспорту; регіональні ризики; конкуренція за ресурси.	Підвищення оборотності; зменшення незапланованих витрат; оптимізація фінансового циклу.
7	Цифровізація управління фінансовими потоками	Використання цифрових платформ для автоматизації контролю, аналізу та прогнозування фінансової динаміки.	ERP-системи; аналітика даних; автоматизовані платформи; інтегровані платіжні системи.	Цифрова зрілість; інвестиційна спроможність; кадрова доступність; кіберризики.	Скорочення часових лагів; підвищення точності; зниження операційних втрат; прозорість потоків.
8	Фінансова безпека та стабілізаційні механізми	Забезпечення стійкості фінансової системи у кризових або турбулентних умовах.	Антикризове регулювання; фінансові резерви; стабілізаційні фонди; аудит загроз.	Макроризики; політична невизначеність; зміни у держполітиці; низька доступність	Зменшення вразливості; стабільні касові потоки; підвищення автономії.

				фінансових інструментів захисту.	
9	Інституційна взаємодія та фінансове середовище	Кооперація підприємства з банками, страховими компаніями, фондами, інвесторами та державними структурами.	Участь у програмах підтримки; грантові механізми; переговори з кредиторами; вихід на ринки капіталу.	Регуляторні умови; політична стабільність; якість інституцій; рівень довіри.	Розширення джерел фінансування; зниження вартості капіталу; підвищення стійкості потоків.
10	Стратегічна координація управлінських рішень	Формування інтегрованої системи, у якій фінансові рішення синхронізуються з виробничими та організаційними змінами.	Вертикальна та горизонтальна інтеграція рішень; оптимізація управлінських процесів; стратегічний контроль.	Організаційна культура; управлінська зрілість; якість інформаційних потоків; компетентність керівництва.	Гармонізація системи; стійкий розвиток; зростання адаптивності підприємства.

Узагальнено автором за [1-11]

Представлена таблиця демонструє, що стратегічний адміністративний менеджмент охоплює взаємопов'язані управлінські підсистеми, кожна з яких формує окрему траєкторію впливу на фінансові потоки та визначає можливості їх оптимізації і розвитку. Виявлено, що ефективність управління залежить від коректно побудованої архітектури фінансових процесів і від здатності підприємства інтегрувати інституційні, ринкові, технологічні та організаційні механізми в єдину адаптивну систему. Зіставлення стратегічних елементів із факторами впливу та результатними ефектами дає змогу визначити ключові точки управлінського втручання та забезпечити формування стійких фінансових траєкторій у трансформаційному середовищі аграрного сектору. Представлена структуризація створює основу для подальшого поглибленого аналізу та розроблення практичних інструментів підвищення ефективності фінансового менеджменту аграрних підприємств.

Висновки

Встановлено, що фінансові потоки є системоутворюючим елементом фінансової діяльності аграрних підприємств, оскільки забезпечують відтворення виробництва, ліквідність і стійкість. Доведено, що їхня динаміка визначається взаємодією капіталу, активів, грошових потоків та інвестиційних механізмів.

З'ясовано, що стратегічний адміністративний менеджмент базується на концепції підприємства як відкритої системи, у якій фінансові процеси відображають стан виробничих та організаційних підсистем. Встановлено, що фінансові потоки мають неоднорідний характер через сезонність, волатильність ринків і неоднакову доступність фінансових ресурсів.

Доведено, що інституційні та ринкові чинники формують рамкові та динамічні параметри фінансових потоків. Інституційні дисбаланси, нестабільність регуляторного середовища та логістичні обмеження спричиняють розриви ліквідності, тоді як ринкова волатильність формує нерівномірність надходжень.

Обґрунтовано, що стратегічні інструменти – бюджетування, контролінг, ризик-менеджмент, інвестиційно-інноваційні рішення – забезпечують оптимізацію фінансових потоків шляхом підвищення їх узгодженості, прогнозованості та стійкості. Встановлено,

що застосування комплексних управлінських моделей мінімізує фінансові дисбаланси та підвищує оборотність ресурсів.

Доведено, що розвиток фінансового потенціалу залежить від здатності підприємства управляти ризиками, інтегрувати аналітичні та цифрові інструменти, забезпечувати раціональну структуру потоків та підтримувати інвестиційну активність. З'ясовано, що такі механізми формують адаптивну модель управління в умовах економічних трансформацій.

Узагальнено, що стратегічний адміністративний менеджмент забезпечує формування стійких фінансових траєкторій аграрних підприємств, підвищує їхню фінансову стійкість і створює передумови для довгострокового розвитку в умовах підвищеної невизначеності.

Список джерел

1. Буряк, А. В., & Дем'яненко, І. В. (2019). Управління грошовими потоками: сегмент фінансової політики аграрних підприємств. <https://dspace.nuft.edu.ua/bitstreams/46e703f2-86d3-4db1-8136-0c85ac4587a1/download>
2. Вдовенко, І. С., & Вдовенко, І. С. (2018). Фінансовий потенціал розвитку аграрних підприємств. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/1749/1/Vdovenko.pdf>
3. Вініченко, І. І., & Трусова, Н. В. (2013). Фінансова складова розвитку господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. *Наука й економіка*, (4 (1)), 166-174. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nie_2013_1_4_28.pdf
4. Гришова, І. Ю., & Непочатенко, В. О. (2013). Вплив інституціональної структури на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. *Економіка: реалії часу*, (2), 47-51. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/econrch_2013_2_9.pdf
5. Каращенко, В., & Рибіцький, О. (2024). Ефективне управління фінансовими ресурсами у сільськогосподарських підприємствах. *Економіка та суспільство*, (64). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4342/4268>
6. Кошельок, Г. В., & Грінченко, Р. В. (2020). Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*, 63(2), 231-242. https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32461/2/GEB_2020v63n2_Koshelok_H-Analysis_of_cash_flows_231-242.pdf
7. Кравчук, А. О., & Вихристюк, С. В. (2018). Нарощення фінансових потоків суб'єктів аграрного бізнесу. *Інвестиції: практика та досвід*, (18), 31-36. http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2018/8.pdf
8. Кравчук, І. І., & Логвиненко, С. Л. (2019). Управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств. *Бізнес Інформ*, (3), 136-141. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=binf_2019_3_21

9. Крюкова, І. О., (2016). Удосконалення методичних засад аналітичної підтримки інноваційного розвитку підприємств аграрної сфери. http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1468/1/apie_2016_3_4.pdf
10. Петіна, Л. В., & Воліченко, О. О. (2011). Структура та управління фінансовими потоками аграрних підприємств регіону. *Формування ринкової економіки: зб. наук. праць.- Спец. вип.: у, 2.* <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/c92c994c-111a-4b4c-8b2f-01146deee4b6/download>
11. Трусова, Н. В., Пристемський, О. С., & Мельник, Л. М. (2022). Управління фінансовими потоками господарської діяльності: інструменти та стабілізатори фінансової безпеки розвитку суб'єктів сільського господарства. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12704/1/trusova.pdf>